

En l'aspecte històric, amb breuetat i concisió, però sense deixar-se res, Joan Badia ens parla de la vida del cenobi des de la seva fundació fins a l'abandó dels monjos cap a Vila-sacra, primer, i cap a Figueres, després, amb els episodis més representatius de la seva existència. Ens parla de Tasi i d'Hildesind, el primer abat; de la dotació del comte Gaufred d'Empúries, tan polèmica; dels jubileus i de la decadència, del llegendari i de les relíquies.

La segona part, és a dir, la síntesi arquitectònica, ens proporciona informació sobre el grandios edifici. Comença amb una descripció del conjunt del monestir i continua amb una sèrie de capítols dedicats a les construccions en «opus spicatum», la basílica, el campanar, la façana del monestir i la torre de l'homenatge, el claustre i el seu entorn, les altres dependències, l'hospital o refugi de pelegrins, l'evolució de les construccions, la historiografia i les excavacions.

Finalment, en la tercera part, l'autor ens convida a seguir-lo en la visita al monument, amb la següent proposta de recorregut:

- a) L'hospital
- b) El pati d'entrada, les façanes i les torres
- c) La galilea
- d) L'interior de l'església, la cripta i la capella de Sant Miquel
- e) El claustre i les dependències de l'entorn
- f) El mirador

Totes aquestes coses, que tantes vegades havíem contemplat en altres temps, ens semblen noves en l'obra de Joan Badia, de prosa planera i accessible per a tothom. Jo li auguro un gran èxit i m'atreveixo a aconsellar a tots aquells que tinguin la intenció de pujar a Sant Pere de Rodas que portin amb ells un exemplar d'aquest llibre, tot garantint-los que no se sentiran pas decebuts de la nostra recomanació.

En felicitar Joan Badia i Homs per aquest nou llibre, mostra palesa de la seva erudició, que s'afegeix a *L'arquitectura medieval de l'Empordà*, de l'Alt i del Baix, al volum de la *Gran Geografia Comarcal de Catalunya* corresponent als dos empordans i a la *Catalunya Romànica* d'aquestes dues comarques, a més de nombrosos articles sobre aquest territori del nord-est català, volem fer constar la nostra satisfacció com a alt-empordanesos, gironins i catalans, per la projecció que aquestes guies proporcionaran al patrimoni monumental de Catalunya.

Narcís Puigdevall i Diumé

Pla homenatjat pels il·lustradors

Josep Pla vist per quaranta-set il·lustradors.

Editat per l'Associació d'Amics de Josep Pla.

Girona, 1994.

Aa ja rica bibliografia dedicada a l'escriptor de Llofriu s'ha enriquit enguany amb algunes notables publicacions. Tal volta una de les més singulars és aquesta, on s'aplega un conjunt de textos seleccionats per cadascun dels il·lustradors. A través de la prosa planiana, la seva inspiració assoleix uns temes perfectes, que ens posen en contacte amb la realitat d'aquest aspecte de la creativitat a casa nostra.

No sabríem, exactament, si definir aquest llibre com un volum amb il·lustracions dels textos de Pla, o una selecció de textos il·lustrats; en qualsevol cas, el resultat ha estat positiu. Cal dir que el volum, que sembla clourà les activitats de l'associació promotora, es complementa amb uns estudis de Pla signats per Avel·lí

Artís Gener, Albert G. Hauf, de la Universitat de València, Narcís Puigdevall i Diumé i Carles Sentís, ambdós bons amics de l'escriptor, i que donen unes pinzellades humanes i cordials a l'entorn de la personalitat d'aquell gran i recordat homenot.

Tal volta aquest llibre, en el futur, no sigui considerat com una obra de consulta obligada en l'estudi de la literatura de Pla; és possible. Però ens evidencia l'abast de la prosa planiana en els diferents àmbits de la creativitat a Catalunya. I, evidentment, només es tracta d'una modesta selecció de textos, tota vegada que l'abast de l'obra completa de Pla permetria centenars de llibres com aquest. De tota manera, ens permetem de recomanar la lectura dels textos ja esmentats en les primeres pàgines del llibre, que ens ajudaran a aprofundir en la complexa personalitat de Pla, que és l'assignatura pendent en el conjunt dels treballs al seu entorn, malgrat algunes valuoses i recents aproximacions a aquesta realitat.

En l'àmbit concret de l'obra, i més exactament de les il·lustracions, es tracta d'un llibre escrit i pensat en aquest sentit, i ens permet donar una ullada a l'actual nivell d'aquesta tècnica a casa nostra. S'ha obert a artistes de diferents àmbits de Catalunya. Podríem dir que és un homenatge dels il·lustradors catalans a l'obra i també a la persona de Pla. Alguns són noms ben coneguts i reconeguts; d'altres han aprofitat el llibre per millor fer conèixer la seva obra. El resultat, en el seu caire artístic, ha estat important, com ja dèiem. El sentit de presentació i de realització portat a terme pels tallers gironins de Dalmau Carles, igualment important. Les reproduccions de les obres realitzades per il·lustrar el llibre han res-

**JOSEP PLA
VIST PER
QUARANTA-SET
IL·LUSTRADORS**

Associació
d'Amics
de Josep Pla

pectat acuradament els originals, segons el comentari acceptat pels autors.

Un llibre, en resum, a mig camí entre els estudis de l'obra de Josep Pla i els llibres d'art. Creiem que aquesta era una de les feines que l'Associació d'Amics de l'escriptor millor feia. Aquest acord de dissoldre l'entitat, que cal respectar i fins entendre, donada l'empenta i la consolidació que ja ha assolit la Fundació en aquests moments, ens permet valorar, en el seu conjunt, les activitats portades a terme per l'associació. Cicles de conferències, un seguit d'edicions i mantenir viu el conjunt del que va representar Josep Pla no solament per a la literatura catalana, aspecte que és del tot evident. L'associació ha fet una feina de memòria permanent, fins diríem que de consciència dels gironins vers l'escriptor, més enllà de determinades situacions puntuals que han tractat de protagonitzar determinats sectors de la societat catalana. L'entitat que, segons sembla, es dissol ha treballat a nivell gironí tot manifestant una fidelitat a Pla que no tothom ha sabut mantenir. En donaran testimoni un seguit de publicacions com les *Sis visions de Josep Pla* (1989), *Josep Pla i els pagesos* (1990), algunes edicions de bibliòfil i aquesta darrera obra que pel seu contingut i presentació mereix una gran consideració. En apropar-nos al centenari del naixement de Pla, cal recollir totes les aportacions que es puguin fer a l'entorn de l'escriptor català que més considerable obra ha produït en el decurs dels segles. Especialment els gironins ho hem de tenir molt present. Una vegada més, queda clar que les actituds personals, les crítiques que, com a tota persona humana, es poden fer a Josep Pla queden al marge de les consideracions que l'obra igualment mereix.

Diguem, finalment, que de l'edició de l'obra que comentem i que serà única, només uns pocs exemplars s'han publicat i tots ells degudament numerats. Ben aviat esdevindrà un d'aquells llibres que els col·leccionistes cerquen amb cura. S'ho mereix.

J. Víctor Gay

La petita història d'un professional

Josep TURON I PUIG
Pinzellades de la vida d'un veterinari rural
Col·legi Oficial de Veterinaris de la Província de Girona.
Girona, 1993. 143 pàgines.

És evident que la història, en qualsevol de les seves parcel·les, ve traçada per uns fets i uns noms capdavanters en cada època i en cada lloc determinat. I no és menys cert que petits fets o treballs continuats –encara que no puguin quedar com els més brillants del seu moment– ajuden a configurar l'evolució d'una activitat i d'una època determinades. És l'home qui fa la història.

La història de la veterinària catalana està escrita, consegüentment, pels homes que l'han conreada en totes les seves especialitats. I parlem de veterinària catalana, amb entitat pròpia. Encara que fins fa poc (1982) no es podia aprendre a casa nostra, la manera de fer i la llengua eren normalment les nostres, perquè s'exercia en el nostre ambient. La veterinària al nostre país, i més especialment la rural, haurà

donat o no figures reconegudes arreu del món, i hauran aparegut o no obres i corrents de pensament que representen un avenç en la professió, però sempre haurà mantingut una identitat pròpia. La bibliografia històrica sobre la veterinària catalana no està encara prou desenvolupada, i és encara molt poc atesa pels seus professionals. Hi ha algunes aportacions parcials, però no tenim encara els treballs globals que ens aproximïn o permetin avaluar el conjunt de la nostra veterinària. Que recordem, però, només veterinaris com Francesc Leonart i Roca, i Josep Sèculi i Brillas; o Jaume Roca i Torras, que en la seva recent tesi doctoral n'ha fet una important aportació. Però l'obra parcial no deixa de tenir el seu interès.

Passem de l'aportació històrica, forçosament parcial, del llibre. Si busquem suggeriment en un tipus més de «memòria personal», en la línia dels clàssics de James Herriot («Let sleeping vet lie», «All creatures great and small», «It should not happen to a vet», «If only they could talk»..., lectures altament recomanables als estudiants de veterinària), aleshores ens semblaria que *Pinzellades d'un veterinari rural*, del veterinari Josep Turon i Puig, té un gran interès. Perquè *Pinzellades...* no és més que la petita història d'un veterinari.

El llibre s'obre amb una justificació de la Junta de Govern, «Necessitat i obligació d'escriure»; el segueix el pròleg, a càrrec de Josep Godia i Ribes, actual president del Col·legi. Vénen tot seguit 5 parts, dedicades als diferents moments de la vida de Turon. A la primera part (pàg. 11-38) parla de la seva joventut estudiant i les interinitats. La segona part ja comença amb la titularitat d'Amer (1950-1957, pàg. 57-

